

UNELE ASPECTE ALE SITUAȚIEI SOCIAL- ECONOMICE A COPIILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Mihail CIOBANU

*doctorand USDC, cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova
ciobanu.mihail.s@gmail.com*

Larisa BUMBU

*cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova
mindrularisa@gmail.com*

Abstract

Children and youth from the Republic of Moldova are among the most vulnerable groups to poverty. Poverty continues to affect traditionally vulnerable categories of the population. The poorest are families that depend on agricultural activities, older people, people without vocational education and skills, large households and those with many children. Children, as a whole, remain more vulnerable to poverty. For these social groups, specific initiatives are needed to overcome the impact of economic deprivation and social exclusion. This article analyzes the current socio-economic situation of children in the Republic of Moldova based on the statistical data of the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova, demographically, with regard to juvenile crime, to the standard of living of the households with children, and to the state of children's health.

Key words: *children, youth, poverty, vulnerability, criminality, health, household, social exclusion, Republic of Moldova*

JEL Classification: *D1, I14, J13*

Introducere

Copiii reprezintă viitorul unei societăți, ei constituie veriga care leagă generațiile precedente cu cele care vor urma. Situația social-

economică a copiilor ar fi un indicator care ar evalua durabilitatea unei societăți.

Republica Moldova este considerată o țară în curs de dezvoltare, a cărei situații social-economice incerte nu are cum să nu se răsfrângă asupra situației social-economice a copiilor, de aceea o analiză a situației social-economice a copiilor din Republica Moldova din mai multe puncte de vedere ar arăta un tablou complex a acestei categorii de populație și ne va sugera la ce avem de lucrat pentru a da o șansă viitorului acestei țări.

2. Metode de cercetare, date

În acest articol au fost utilizate ca metode de cercetare: analiza datelor statistice, sinteza, inducția și deducția.

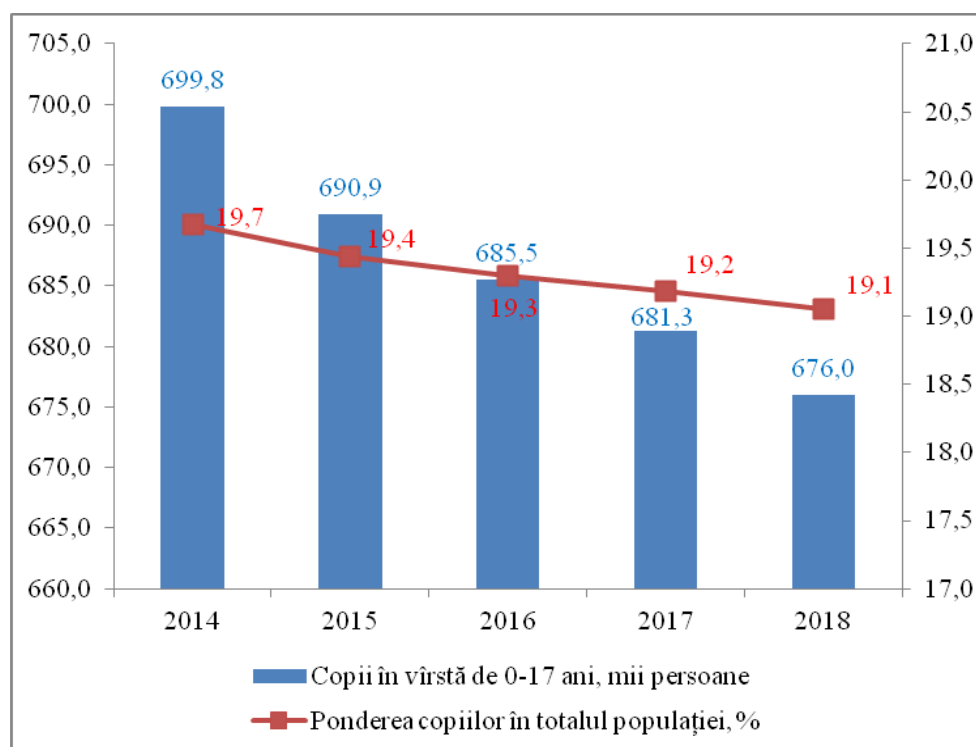
Ca date pentru analiză au fost folosite cele oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Va fi analizată situația socio-economică a copiilor din punctul de vedere demografic, al sărăciei copiilor, al sănătății copiilor, al infraștrucții minorilor și al nivelului de trai al gospodăriilor casnice cu copii.

3. Situația demografică a copiilor din Republica Moldova

În conformitate cu paragraful (1) din articolul 51 al Codului Familiei al Republicii Moldova copilul este persoana de până la vârsta de 18 ani, considerată a fi vârsta majoratului (CODUL, 2000).

Conform datelor statistice ale Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova (Situația, 2017) la 1 ianuarie 2018 numărul copiilor din țară constituia 676,0 mii persoane, cu 23,8 mii persoane sau cu 3,4% mai puțin decât la 1 ianuarie 2014.

După se poate observa în **Figura 1** atât ponderea copiilor în totalul populației, cât și numărul total al copiilor s-a redus. Acesta este un efect al tendinței de reducere a numărului populației Republicii Moldova datorită emigrării populației în vârstă reproductivă și natalității reduse.

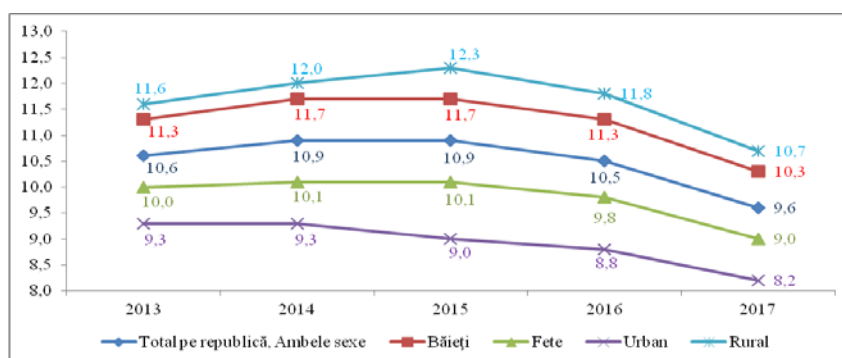

Figura 1. Numărul copiilor în Republica Moldova la 1 ianuarie, 2014-2018

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

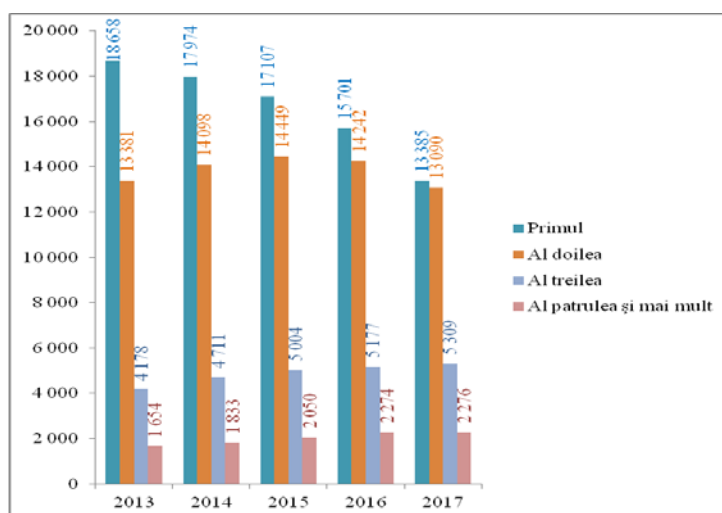
Remarca privind scăderea natalității se poate observa în **Figura 2**. După cum se poate observa în figură, dacă pe perioada 2013-2017 în mediul urban rata natalității s-a redus continuu (cu 1,2 p.p.), în mediul rural în perioada 2013-2015 a avut loc o creștere a ratei natalității, cu 0,7 p.p., ca în anii 2015-2017 rata natalității să se reducă cu 1,6 p.p.

Deși scăderea e mai lină în mediul rural decât în mediul urban și nivelul natalității în sate e mai înalt, este evidentă tendința de reducere a ei. Pe sexe diferențele sunt minore.

Figura 2. Rata natalității la 1000 locuitori pe anii 2013-2017, în promile
 Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova,
 accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

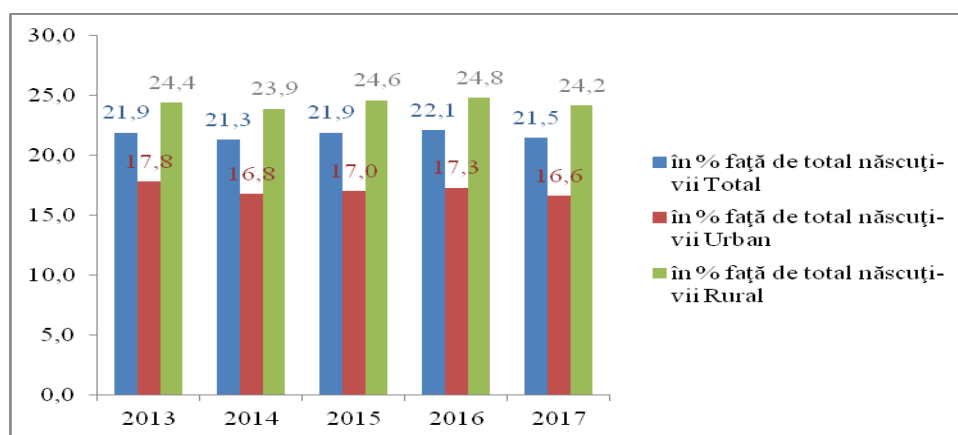
În **Figura 3** se poate observa scăderea puternică a numărului nou-născuților de rangul 1 și creșteri ale numărului nou-născuților de rang mai mare sau egal cu 2, ceea ce sugerează că natalitatea a crescut mai mult datorită familiilor deja formate și mai puțin datorită celor nou-formate.

Figura 3. Repartizarea celor născuți conform rangului născutului pe anii 2013-2017, în mii persoane

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova,
 accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

În **Figura 4** se poate observa că o parte importantă dintre copiii sunt născuți în afara căsătoriei (fiecare al patrulea copil în mediul rural și fiecare al șaselea în oraș). Ceea ce se desprinde de aici și din figurile de mai sus este că familia, care e considerată a fi celulă a societății, mediu propice de creștere pentru copiii este afectată negativ. În aceste condiții, nu putem vorbi de șanse de îmbunătățire a situației social-economice a copiilor, dacă familia ca unitate socială nu este luată în considerare în politicile social-economice.

Figura 4. Numărul copiilor născuți în afara căsătoriei, pe medii în anii 2013-2017, %

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

4. Sărăcia în rândul copiilor

Sărăcia este situația de lipsă materială definită printr-un venit bănesc ce rămâne inferior unui prag considerat limită, pentru existența umană și un mod de viață prin natura sa și un fenomen multidimensional. Sărăcia nu este numai o problemă individuală, ci mai ales una colectivă. În concepția formulată de Consiliul Europei „ea reprezintă nerecunoașterea unui drept fundamental al fiecărei persoane, acela de a trăi în demnitate” (Dicționar, 2001). Conceptual, sărăcia este abordată *psihologic*, prin efectele privațiunii, *sociologic*, ca relație individ-societate, și *economic*, ca resurse de venit, pentru un mod de trai decent și obișnuit în societate (Raport, 2017).

Cauzele principale care duc la aflarea copiilor în pragul sărăciei ar fi următoarele: părinți aflați în detenție, părinți divorțați, părinți plecați peste hotare, copii lăsați în grija bunicilor și copii abandonati. Sistemul național

de asistență și protecție socială trebuie să asigure fiecărui copil în parte asistență și tratament (Centrul media UNICEF).

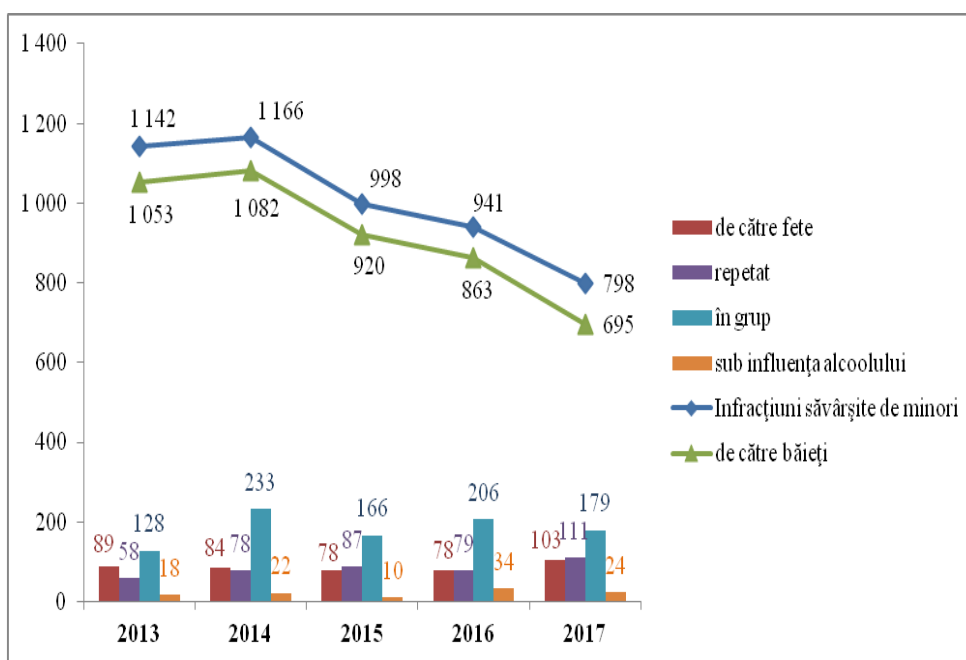
Minimul de existență pentru copii, conform datelor Biroului Național de Statistică pentru anul 2018, constituie în medie 1815,4 lei lunar, cu o diferențiere a acestui indicator în dependență de vârsta copilului, de la 696,7 lei pentru un copil în vârstă de până la 1 an până la 2045,4 lei pentru un copil în vârstă de 7-17 ani. În funcție de mediul de reședință al acestora, minimul de existență pentru copiii din orașele mari este cu 13,5% mai mare comparativ cu cel din mediul rural, iar în cazul copiilor în vârstă de până la un an această diferență constituie 20,6%. În condițiile în care indemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la 3 ani constituie în medie 1419,3 lei pentru persoanele asigurate, aceste plăți acoperă valoarea minimului de existență pentru copiii în vârstă de 1-6 ani în proporție de 91%. În cazul persoanelor neasigurate mărimea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor (540 lei) asigură doar 34,6% din necesarul minim pentru copiii în vârstă de 1-6 ani. De aici reiese clar, cum supraviețuiesc copiii de la sat, unde părinții nu au un loc de muncă, și se întrețin mai mult din indemnizații sociale și din activitatea individual agricolă.

Efectele sărăciei asupra copiilor sunt vizibile pentru tot restul vieții. Copiii în lipsa monitorizării părinților provoacă un alt fenomen grav pentru societate – delicvența juvenilă. Traiul în sărăcie relativă limitează oportunitățile copiilor – un aspect relevant pentru țările mai bogate. Chiar și atunci când nu sunt privați în termeni absoluți, oportunitățile limitate în educație, sănătate sau nutriție, comparativ cu semenii lor, limitează șansele copiilor pe viitor, afectând preponderent grupurile vulnerabile. Sărăcia este deosebit de dăunătoare și periculoasă pentru copii, lăsându-i incapabili să se bucure de drepturile lor, să își atingă potențialul maxim și să participe ca membri deplin ai societății.

5. Infraționalitatea minorilor

În **Figura 5** este prezentată evoluția numărului de infracțiuni ale minorilor în anii 2013-2017. O tendință pozitivă se remarcă în reducerea numărului de infracțiuni realizate de minori în perioada analizată cu 30,1% sau 344 infracțiuni. Acest lucru se datorează, în principal, scăderii numărului de infracțiuni comise de băieți (cu 34,0% sau cu 358 infracțiuni). Ponderea infracțiunilor efectuate de băieți în totalul infracțiunilor realizate de minori s-a redus de la 92,2% în 2013 la 87,0% în 2017. În cazul fetelor,

deși se observă o reducere a numărului de infracțiuni de la 89 în 2013 la 78 în 2016, numărul lor crește brusc la 103 în anul 2017. Totodată, în structura infracțiunilor, ponderea celor comise de fete s-a majorat de la 7,8% în 2013 la 12,9% în 2017. Deși numărul de infracțiuni săvârșite în grup a oscilat de la un an la altul, ponderea acestui tip de infracțiuni a crescut de 2 ori, de la 11,2% în anul 2013 la 22,4% în 2017. Numărul de infracțiuni efectuate de minori sub influența alcoolului nu a suferit modificări majore, chiar și ponderea lor în totalul infracțiunilor minorilor a crescut puțin (de la 1,6% în 2013 la 3,0% în 2017). De asemenea, se observă în ultimii ani o creștere bruscă a numărului de infracțiuni comise de minori în mod repetat (de la 79 în 2016 la 111 în anul 2017).

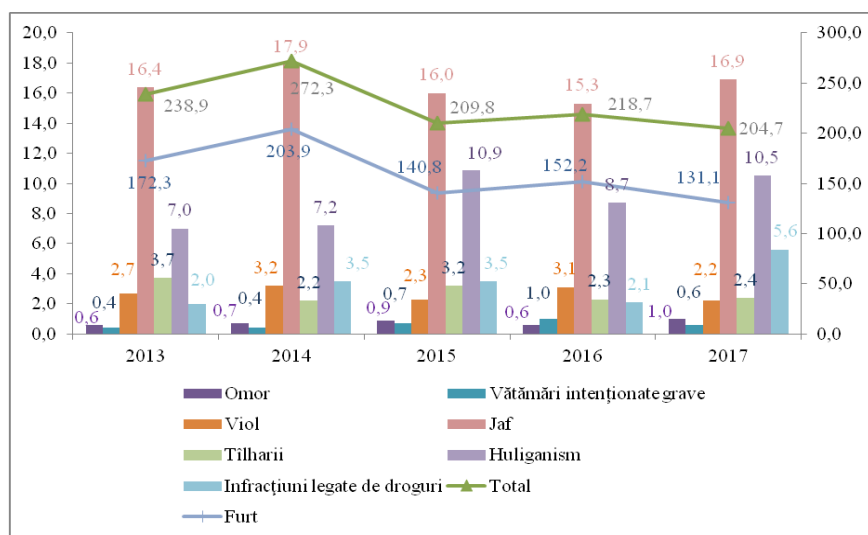

Figura 5. Evoluția numărului de infracțiuni ale minorilor în anii 2013-2017

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

În **Figura 6** este indicat numărul de minori ce au comis infracțiuni la 100 000 de locuitori de vârsta respectivă în anii 2013-2017. Tendința

remarcată în figura precedentă privind reducerea numărului total de infracțiuni se observă și în această figură, însă, de această dată, în termeni relativi și cu referire la minori. Astfel ponderea minorilor ce au comis infracțiuni la 100 000 de locuitori de vârstă respectivă s-a redus de la 238,9 procentimile (părți dintr-o sută de mii) în 2013 la 204,7 procentimile (pcm) în 2017 sau cu 34,2 puncte procentimilice (ppcm). Această modificare se datorează în cea mai mare parte scăderii ponderii minorilor ce au comis furturi (de la 172,3 pcm în 2013 la 131,1 pcm sau cu 41,2 ppcm), care reprezintă cea mai mare parte a infracțiunilor realizate de minori. Se atestă în ultimii ani o creștere a ponderii minorilor ce au efectuat acte de huliganism (7,0 pcm în 2013 versus 10,5 pcm în 2017). S-a majorat ponderea minorilor ce au comis infracțiuni legate de droguri (de la 2,0 pcm în 2013 la 5,6 pcm în 2017). În cazul minorilor ce au efectuat alte tipuri de infracțiuni ponderea acestora a oscilat mai mult sau mai puțin de-a lungul perioadei analizate. Această figură indică asupra faptului că cele mai răspândite infracțiuni printre minori sunt: furturile, jafurile, actele de huliganism, infracțiunile legate de droguri, tâlhăriile.

Figura 6. Ponderea minorilor ce au comis infracțiuni la 100 000 de locuitori de vârstă respectivă în anii 2013-2017, în procentimile

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

În **Tabelul 1** sunt prezentate numărul infracțiunilor comise împotriva copiilor și ponderea lor după tipuri în anii 2013-2017. Ceea ce se observă în tabel este că numărul acestor infracțiuni în perioada 2013-2017 a crescut puternic (cu 534 infracțiuni sau cu 61,6%). Se remarcă și diversitatea tipurilor de infracțiuni, mai ales că cea mai mare pondere o dețin cele din categoria *Alte infracțiuni* (circa 2/3). Dintre cele mai răspândite infracțiuni comise împotriva copiilor sunt: violurile, raporturile sexuale cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, acțiunile perverse, actele de huliganism, jafurile, traficul de copii. Se observă o tendință de reducere mică a ponderii tâlhăriilor și a vătămărilor intenționate grave, însă dat fiind ponderea mică această tendință ar putea fi nesemnificativă. Se mai poate remarca creșterea ponderii în cazul infracțiunilor de natură sexual comise împotriva copiilor.

Tabelul 1. Numărul infracțiunilor comise împotriva copiilor și ponderea lor după tipuri în anii 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Total infracțiuni (valori absolute)	867	1120	1334	1313	1401
inclusiv (în %):					
Omor	0,9	0,2	0,3	0,8	0,9
Vătămări intenționate grave	0,7	0,7	0,4	0,4	0,4
Violuri	8,2	7,2	5,5	6,5	6,4
Jafuri	6,8	6,5	4,3	4,3	4,1
Tâlhării	0,9	0,2	0,1	0,2	0,2
Traficul de copii	2,3	2,0	0,4	2,7	4,1
Huliganismul	3,7	4,5	4,0	4,4	6,4
Proxenetismul	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
Pruncuciderea	0,1	0,5	0,0	1,6	0,1
Raportul sexual cu o persoana care nu a împlinit vârsta de 16 ani	5,5	6,8	9,7	9,6	8,9
Șantajul	0,6	0,3	0,1	0,1	0,5
Acțiuni perverse	1,6	2,3	6,4	3,6	4,0
Alte infracțiuni	68,5	68,8	68,7	65,5	64,0

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

6. Sănătatea copiilor

Situația social-economică a copiilor este influențată și de starea sănătății lor.

În **Tabelul 2** este indicat numărul de examinări profilactice ale copiilor și rezultatele acestora (0-17 ani) pe anii 2013-2017. Conform acestui tabel numărul copiilor examinați s-a majorat cu 20,4 mii persoane sau cu 9,1%.

Cei mai mulți au fost identificați cu acuitate vizuală scăzută (6,5 mii în 2017). Se observă o reducere a numărului de copii depistați la examinare cu întârziere în dezvoltarea fizică (cu 0,6 mii sau cu 20,7% între anii 2013-2017). În cazul altor dereglări numărul de copii a oscilat între 2-3 mii de-a lungul perioadei.

Tabelul 2. Numărul de examinări profilactice ale copiilor și rezultatele acestora (0-17 ani) pe anii 2013-2017, în mii copii

	2013	2014	2015	2016	2017
Total copii examinați, mii copii	223,8	216,3	223,3	237,1	244,2
inclusiv depistați la examinare:					
Cu acuitate auditivă scăzută	0,7	1,0	0,8	0,8	0,7
Cu acuitate vizuală scăzută	6,3	6,3	6,7	7,2	6,5
Cu tulburări de vorbire	2,4	2,7	2,7	2,7	2,6
Cu scolioză	2,7	2,7	2,8	2,9	2,7
Cu dereglări de ținută	2,7	3,0	3,3	3,2	2,9
Cu întârziere în dezvoltarea fizică	2,9	2,7	2,6	2,7	2,3

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

În **Tabelul 3** este indicată incidența copiilor în vârstă de 0-17 ani pe principalele grupe de boli, cazuri la 1000 copii în perioada 2013-2017. Conform tabelului în ansamblu, incidența a crescut de la 646,5 la 758,7 promile sau cu 112,2 p.p.

Această creștere se datorează, în special, creșterii incidenței pentru bolile aparatului respirator (cu 136,8 p.p.). Tendințe evidente de scădere ale incidenței de-a lungul perioadei se înregistrează la bolile aparatului circulator (cu 0,8 p.p.), bolile sistemului nervos și ale organelor de simț (cu 2,3 p.p.), tumori (cu 0,4 p.p.), tulburări mentale și de comportament (cu 6,2 p.p.), boli ale aparatului digestiv (cu 5,5 p.p.), malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale (cu 0,9 p.p.), boli ale aparatului genito-urinar (cu 1,4 p.p.).

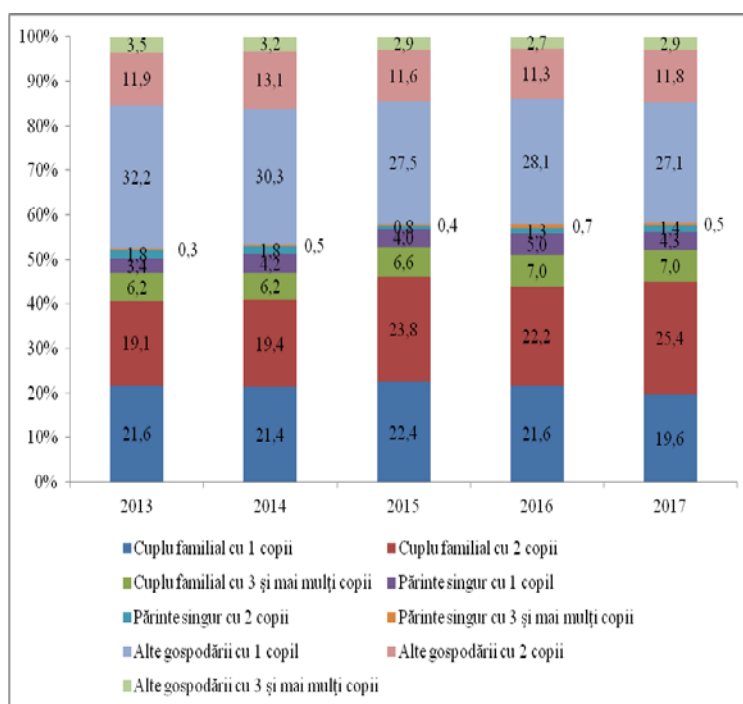
Tabelul 3. Incidența copiilor în vârstă de 0-17 ani pe principalele grupe de boli, cazuri la 1000 copii în perioada 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Total, din acestea:	646,5	622,9	655,0	696,1	758,7
Boli infecțioase și parazitare	50,4	45,8	46,1	49,6	46,2
Tumori	1,0	1,0	0,7	0,7	0,6
Boli endocrine, dereglări de nutriție și metabolism	5,8	5,9	5,6	5,9	5,4
Boli ale sângelui, ale organelor hematopoietice	21,8	23,6	23,1	22,3	22,2
Tulburări mentale și de comportament	7,8	6,6	2,9	1,7	1,6
Boli ale sistemului nervos și ale organelor de simț	33,9	33,0	32,2	32,0	31,6
Boli ale aparatului circulator	2,1	1,8	1,4	1,3	1,3
Boli ale aparatului respirator	387,6	373,7	413,8	451,0	524,4
Boli ale aparatului digestiv	24,4	22,4	20,0	18,9	18,9
Boli ale aparatului genito-urinar	10,7	10,2	9,7	9,5	9,3
Bolile pielii și țesutului celular subcutanat	40,0	37,6	35,2	37,5	34,1
Boli ale sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv	5,7	6,0	5,7	6,7	6,2
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	4,5	4,1	4,1	3,8	3,6
Leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	44,3	45,7	48,8	49,5	48,5

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

7. Nivelul de trai al gospodăriilor cu copii

Asupra situației social-economice a copiilor influențează și nivelul de trai al gospodăriei casnice din care ei fac parte, care poate fi exprimat prin nivelul de venituri de care dispune și nivelul de cheltuieli pe care-l are gospodăria. În baza Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice efectuată de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, dintre tipurile de gospodării cu copii, cele mai răspândite sunt: alte gospodării cu 1 copil (27,1% în 2017), cuplu familial cu 2 copii (25,4% în 2017), cuplu familial cu un copil (19,6% în 2017), alte gospodării cu 2 copii (11,8%) (**Figura 7**).

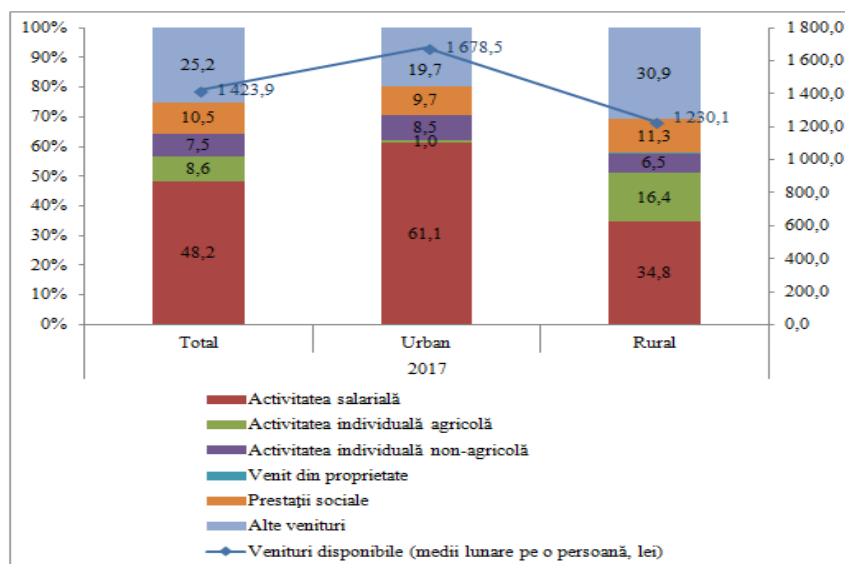

Figura 7. Distribuția gospodăriilor cu copii după principalele caracteristici ale gospodăriei pe anii 2013-2017, %

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

Fiecare a cincea gospodărie cu copii avea și migranți (21,9% din gospodăriile cu copii în 2017). Dintre gospodăriile cu copii și migranți în 2017 67,3% se aflau în mediul rural, iar în cazul gospodăriilor cu copii fără migranți – 50,6% în mediul rural. După existența migranților în gospodăriile cu copii și migranți cele cu 1 copil erau în proporție de 52,3%, cele cu 2 copii – 40,0%, cu 3 și mai mulți – 7,8%. În gospodăriile cu copii fără migranți cele cu 1 copil erau în proporție de 50,6%, cele cu 2 copii – 38,2%, cu 3 și mai mulți – 11,2%. După cum se poate observa, structura nu e puternic diferită între gospodăriile cu copii cu migranți și cele cu copii fără migranți, numai că totuși o pondere mai mare o au gospodăriile cu mai mulți copii și fără migranți, o explicație ar fi că cheltuielile zilnice mai mari datorită copiilor ar putea să îi împiedice să emigreze pe membrii acestor familii.

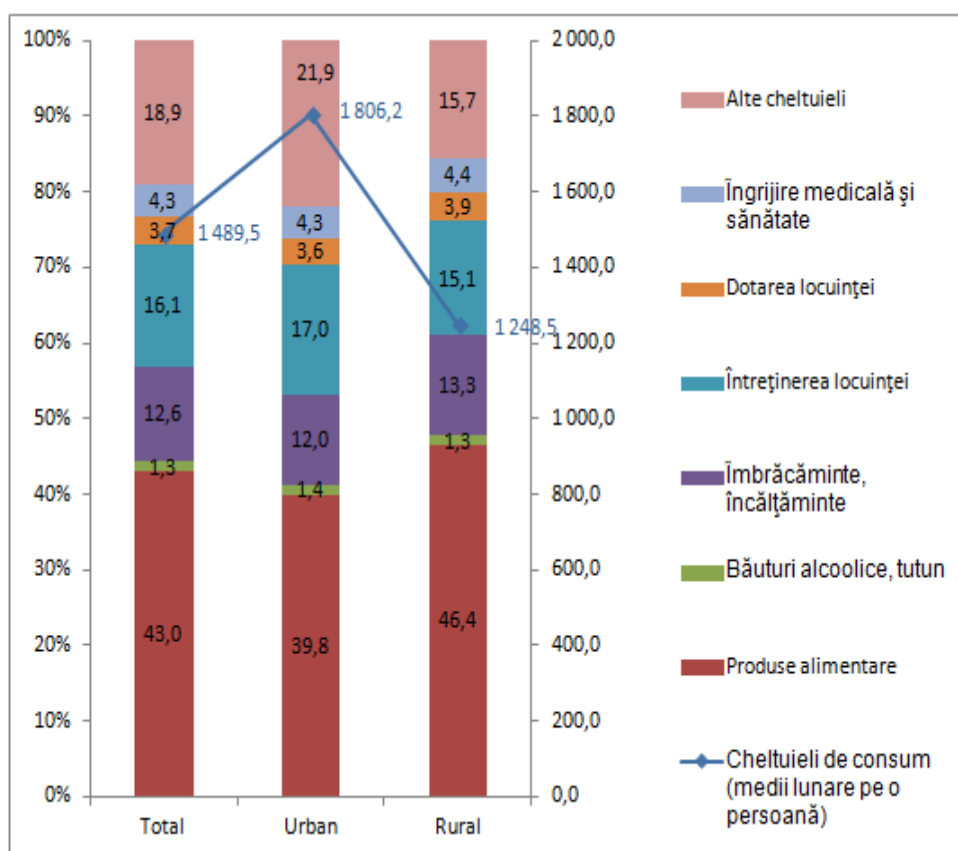
În **Figura 8** sunt prezentate veniturile disponibile medii lunare pe o persoană în lei și distribuția veniturilor disponibile după mediul de reședință în gospodăriile cu copii în anul 2017. Conform acestui grafic veniturile gospodăriilor cu copii din mediul urban sunt mai mari decât cele din mediul rural cu 448,4 lei sau cu 36,5%. De asemenea, veniturile gospodăriilor cu copii în mediul rural într-o proporție mai mare decât cele urbane depind de veniturile din prestații sociale (11,3% versus 9,7%), din activitatea individuală agricolă (16,4% versus 1,0%) și din alte venituri (30,9% versus 19,7%) (care în proporție majoră sunt transferuri din afara țării: 28,6% - mediul rural, 14,4% - mediul urban) și într-o proporție mai mică decât cele din mediul urban depind de veniturile din activitatea salarială (34,8% versus 61,1%) și din activitatea individuală non-agricolă (6,5% versus 8,5%). Această structură a veniturilor datorită factorilor geografici și climaterici, precum și altor factori mai mult sau mai puțin sezonieri dezavantajează gospodăriile cu copii din mediul rural, predispunându-i spre o situație socio-economică mai dezavantajoasă și cu un risc mai mare de sărăcie.

Figura 8. Veniturile disponibile medii lunare pe o persoană în lei și distribuția veniturilor disponibile după mediul de reședință în gospodăriile cu copii în anul 2017

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

În **Figura 9** sunt prezentate cheltuielile de consum medii lunare pe o persoană în lei și distribuția cheltuielilor de consum după mediul de reședință în gospodăriile cu copii în anul 2017.

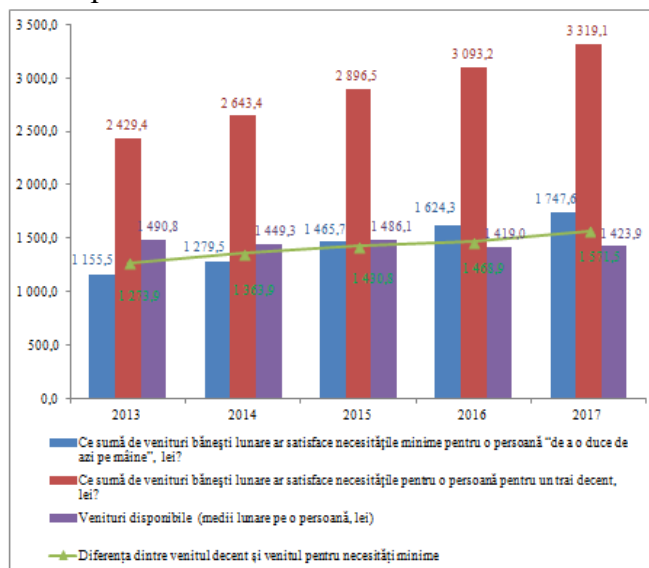
Figura 9. Cheltuielile de consum medii lunare pe o persoană în lei și distribuția cheltuielilor de consum după mediul de reședință în gospodăriile cu copii în anul 2017

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>

Conform acestui grafic cheltuielile de consum ale gospodăriilor cu copii din mediul urban sunt mai mari decât cele din mediul rural cu 557,7 lei sau cu 44,7%. Gospodăriile cu copii în mediul rural într-o proporție mai mare decât cele urbane au avut cheltuieli pentru produse alimentare (46,4%

versus 39,8%), pentru îmbrăcăminte și încălțăminte (13,3% versus 12,0%), îngrijire medicală și sănătate (4,4% versus 4,3%), dotarea locuinței (3,9% versus 3,6%) și într-o proporție mai mică decât cele urbane pentru cheltuieli cu întreținerea locuinței (15,1% versus 17,0%), băuturi alcoolice, tutun (1,3% versus 1,4%) și pentru alte cheltuieli (15,7% versus 21,9%). Situația cheltuielilor mai mari decât veniturile este cauzată de subraportarea veniturilor și supraportarea cheltuielilor. Această structură a cheltuielilor, care indică o predispoziție către bunuri strict necesare (produse alimentare, îmbrăcăminte, încălțăminte) este cauza situației socio-economice mai puțin avantajoase pentru mediul rural în comparație cu cel urban, ceea ce nu are cum să nu se răsfrângă asupra cheltuielilor pentru copii.

O apreciere subiectivă asupra nivelului de trai al gospodăriilor cu copii ar fi utilă pentru a determina diferența dintre minimul necesar, realitățile social-economice cu care se confruntă membrii acestor gospodării, inclusiv copiii și așteptările lor cu privire la un venit decent. În **Figura 10** sunt reprezentate veniturile conform aprecierilor subiective ale gospodăriilor cu copii în anii 2013-2017.

Figura 10. Veniturile conform aprecierilor subiective ale gospodăriilor cu copii în anii 2013-2017

Sursa: realizat în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, accesibil la: <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=168&id=6017>

Se poate observa că venitul pentru minimumul necesar s-a majorat cu 592,1 lei sau cu 51,2% în perioada dată, în timp ce venitul decent a crescut cu 889,7 lei sau cu 36,6%. De asemenea, a crescut și diferența dintre aceste două tipuri de venituri (de la 1273,9 lei la 1571,5 lei sau cu 23,4%), în timp ce veniturile disponibile s-au redus cu 4,5% de-a lungul perioadei. Se poate observa că până în anul 2015 venitul pentru minimumul necesar nu depășea venitul disponibil, iar după această perioadă el l-a depășit, apreciere ce indică o înrăutățire a situației socio-economice a gospodăriilor cu copii.

Concluzii și recomandări

În consecință, situația social-economică precară în rândul copiilor, mai ales în gospodăriile cu copii din mediul rural este vizibilă, iar infracțiunile comise de ei, o demonstrează cu prisosință, lipsindu-i de cele mai importante aspecte ale vieții: nutriție, sănătate, apă, educație, protecție și adăpost. Pentru a combate sărăcia și efectele acesteia în rândul copiilor, e nevoie de sprijin și implementarea de noi programe de către organele statului, care ar avea ca direcții următoarele:

1. Să susțină în continuare și să faciliteze îngrijirea de tip familial a copiilor ori de câte ori este posibil, inclusiv prin creșterea asistenței financiare pentru familiile afectate de sărăcie, astfel încât un copil să nu fie niciodată îndepărtat de grija părintească doar datorită lipsurilor financiare și materiale, atât în lege, cât și în practică.
2. Să consolideze serviciile de prevenire, inclusiv prin implementarea Programului național de formare a deprinderilor parentale și prin intervenții psihosociale pentru abordarea alcoolismului în familie, în vederea reducerii continue a instituționalizării copiilor.
3. Să extindă în continuare serviciile de îngrijire alternativă, inclusiv serviciile de plasament în familia asistentului parental profesionist și casele de copii de tip familial, și să asigure disponibilitatea acestora în toate regiunile în parte, în special pentru copiii cu dizabilități, cei cu vârsta de 0-3 ani și cei ai căror părinți au emigrat peste hotare.
4. Să mărească numărul de asistenți sociali implicați în programe de atragere și identificare a copiilor în situații de risc.

Bibliografie selectivă

- [1]. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Situația copiilor în Republica Moldova în anul 2017, Disponibil la: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6017>, (ultima accesare la 01.05.2019)
- [2]. Centrul media UNICEF Moldova, Disponibil la: https://www.unicef.org/moldova/ro/11941_28342.html, (ultima accesare la 01.05.2019)
- [3]. CODUL FAMILIEI Nr. 1316 din 26.10.2000, Publicat: 26.04.2001 în Monitorul Oficial Nr. 47-48, art. Nr.: 210, Ultima modificare: LP246 din 15.11.18, MO30-37/01.02.19, art. 89; în vigoare 01.03.19
- [4]. Dicționar de economie, Editura Economică, București, 2001
- [5]. Raport privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova în anul 2017, Disponibil la: http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport_copil_2017def.pdf, (ultima accesare la 01.05.2019)